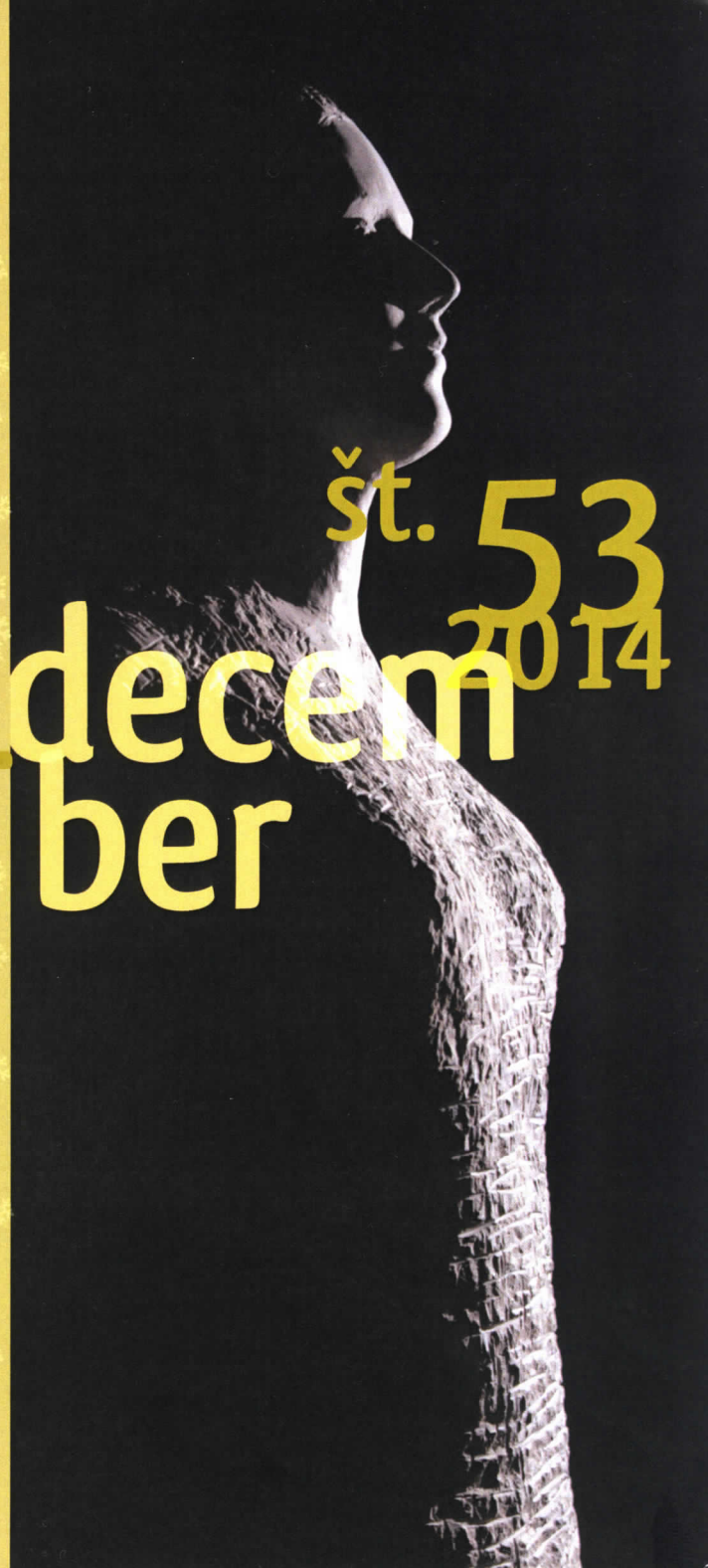


ženevske
novice

št. 53
2014
decem
ber

GLASILO ZDRUŽENJA
ŽENEVSKIH
SLOVENCEV

(Bulletin de l'Association
des Slovènes de Genève)



TRADICIONALNO IZDELOVANJE PAPIRNATIH ROŽ

Razstava v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani



25. septembra 2014 smo v Slovenskem etnografskem muzeju v okviru *Dnevoev nesnovne kulturne dediščine* odprli razstavo *Tradicionalno izdelovanje papirnatih rož*, ki je nastala v sodelovanju s posameznicami in društvi, ki ohranjajo tradicijo izdelovanja papirnatih rož. Na ogled so tako muzejski predmeti, povezani s tradicionalno rabo papirnatih rož, kot tudi sodobni izdelki. Postopek izdelave rož je predstavljen s pomočjo dveh video filmov.

Izdelovanje papirnatih rož se je na slovenskem podeželju kot nadomestek za sveže cvetje začelo uveljavljati sredi 19. stoletja in je bilo v obdobju med obema svetovnima vojnama kot domača obrt razširjeno po celotnem slovenskem ozemlju. Ženske so izdelovale rože iz raznovrstnega papirja, najpogosteje iz barvnega krep papirja. S škarjami ali sekači so izrezovale cvetne in stebelne liste in jih z žičnato oporo oblikovale v rože, za daljšo obstojnost so rože za nekatere namene tudi voskale. Rože, povezane v šopke, venčke in kite, so imele zelo pomembno vlogo pri številnih šegah življenjskega kroga in letnih šegah. Iz papirnatih rož so bili izdelani obhajilni in birmanski venčki, z rožami so krasili nabornike in obeleževali novo mašo.

Iz papirnatih rož so bili izdelani poročni šopki, naglavni okras neveste, šopki za priče in svate, v vzhodni Sloveniji pa okrasje pokrivala *pozvačinov*; šopke so izdelovali tudi za slavlje ob zlati poroki. S papirnatimi rožami so krasili prostore za gostijo in poročni obredni kruh bosman. Rože so vpletali v mrliške kronice, žalne vence in v vence, ki so jih nosili na grobove ob vseh svetih. Z rožami so krasili bogkov kot, božično drevo in cvetnonedeljske butare. Ob večjih cerkvenih



praznikih so s papirnatimi rožami krasili znamenja, kapelice in cerkve. Marsikje so bile papirnate rože pomemben del pustne oprave, predvsem pokrival, ponekod pa so z njimi krasili tudi mlaje. Po drugi svetovni vojni je začelo tradicionalno izdelovanje papirnatih rož zaradi dostopnejšega svežega cvetja in uveljavljanja rož iz plastičnih materialov zamirati.

Ob koncu 20. in na začetku 21. stoletja so začeli tako posameznice kot razna lokalna društva v svoje aktivnosti za oživljanje lokalne kulturne dediščine vključevati tudi

16

izdelovanje papirnatih rož. Iz njih spet oblikujejo različne šopke in venčke, namenjene obeleževanju šeg življenjskega kroga, kot so obhajilo, birma, poroka, zlata poroka in rojstni dnevi. Ob praznikih s papirnatimi rožami krasijo domove, cerkve, kapelice in znamenja, izdelujejo jih tudi za potrebe pustnih likov. Tradicionalno izdelavo in rabo papirnatih rož izdelovalke dopolnjujejo z lastno inovativnostjo in se prilagajajo sodobnim potrebam. Rože in izdelke iz rož predstavljajo na raznih razstavah in prireditvah, spretnejše izdelovalke pa svoje znanje prenašajo na otroke v vrtcih in osnovnih šolah, med odrasle pa ga širijo na srečanjih raznih društev, tečajih in na delavnicah. O današnji živosti in razširjenosti izdelovanja papirnatih rož na Slovenskem pričajo tudi na razstavi predstavljeni izdelki posameznic in društev, ki ohranjajo večino tradicionalnega izdelovanja in so kot nosilci enote *Izdelovanje papirnatih rož* evidentirani v slovenskem Registru žive kulturne dediščine.



V Slovenskem etnografskem muzeju sta na ogled tudi stalni razstavi *Med naravo in kulturo* ter *Jaz, mi in drugi – podobe mojega sveta*. Do konca januarja 2015 pa lahko obiščete občasni razstavi *Vrata – prostorski in simbolni prehodi življenja* in *Magija amuletov*. Vsi podatki o dogodkih v muzeju so dosegljivi na spletni strani: <http://www.etno-muzej.si/>.

Nena Židov